

det. Adgangen tilkommer kun forældre, når domstolene første gang skal tage stilling til en forældremyndighedsvist. Domstolene har på samme måde kompetence til at træffe afgørelse om anden kontakt end samvær efter § 18 i lov om forældremyndighed og samvær. Senere sager om ændring af aftale eller afgørelse om samvær, jf. § 17, stk. 2 og 3, behandles altid af statsforvaltningen. Det indebærer, at en dom om forældremyndighed, hvor der også tages stilling til samværet, senere kan ændres administrativt for samværets vedkommende.

4.1. Barnets ret til samvær

4.1.1. Gældende ret

Hjemlen til at fastsætte samvær mellem barnet og den forælder, som det ikke bor hos, findes i § 16 i lov om forældremyndighed og samvær. Efter denne bestemmelse skal et barns forbindelse med begge dets forældre søges bevaret ved, at den, der ikke har barnet boende, har ret til samvær med barnet. Samvær kan kun fastsættes for barnets forældre, og det kan ske, uanset om bopælsforælderen har forældremyndigheden alene, eller om samværsforælderen har del i forældremyndigheden.

Det overordnede formål med reglerne om samvær i lov om forældremyndighed og samvær er at sikre barnets kontakt med den af forældrene, som barnet ikke bor sammen med. Loven har som udgangspunkt, at det anses for bedst for barnet, at det har kontakt med begge forældre. Der skal fastsættes samvær, medmindre en konkret vurdering fører til, at hensynet til barnet gør det påkrævet at undlade dette. Om afslag på eller ophævelse af samvær, se pkt. 4.8.

Retten til at få statsforvaltningens bistand til at fastsætte samvær er således i dag forbeholdt den forælder, der ikke har barnet boende. Samværet kan fastsættes, hvad enten forælderen har del i forældremyndigheden eller ej.

Barnet er ifølge reglen ikke rettighedssubjekt i en sag om samvær, snarere interessesubjekt. Barnet har ikke noget retligt krav på samvær, ingen beføjelse til eller mulighed for på egen hånd at indlede sag for at få myndighedernes medvirken til, at forældrene opfylder deres forpligtelse til at holde kontakt og ingen adgang til at gennemtvinge et besøg.

94-udvalget afskaffede terminologien samværsret for at understrege, at samvær sker i barnets interesse og for at bevare dets forældrekontakt samt endvidere for at nedtone, at samvær har karakter af en forældrerettighed. Udvalget pegede endvidere på, at formålet med samværet er at bidrage til at opretholde tilknyt-

ningen og de følelsesmæssige relationer til den forælder, som barnet ikke længere bor sammen med, at barnet – hvis der ikke tidligere har været kontakt til forælderen – kan få kendskab til sine rødder, at det er vigtigt for barnets personlighedsdannelse og socialiseringsproces, at barnet har både mandlige og kvindelige forbilleder, samt at samværet kan være en aflastning for den, der har barnet boende.

Det bemærkes, at alle de øvrige nordiske lande betoner samværet som *barnets* ret. Fælles for de andre nordiske lande er, at bestemmelserne om samvær er kendetegnet ved, at det er barnets ret til samvær, som fremhæves, og at forældrene *gensidigt* har ansvaret for, at samværet gennemføres. Trods tilkendegivelserne i lovreglerne om en *ret* for børnene er de snarere, som anført i den danske regel, interessesubjekter end rettighedshavere, eller også har retten moralsk karakter. Der er nemlig ikke i de omtalte lande givet barnet mulighed for at udøve partsbeføjelser. Der henvises til betænkningens afsnit 6.4.1.1.

Det bemærkes desuden, at det følger af FN's børnekonventions artikel 9, stk. 3, at deltagerstaterne er forpligtet til at respektere retten for et barn, der er adskilt fra den ene eller begge forældre, til at opretholde regelmæssig personlig forbindelse og direkte kontakt med begge forældre, undtagen hvis det strider mod barnets tarv. Hensigten med artiklen er, at deltagerstaterne sikrer, at samværsafgørelser gennemføres.

Der henvises til betænkningens afsnit 6.4.1. og 6.4.1.1.

4.1.2. Udvalget om Forældremyndighed og Samværs overvejelser

Udvalget om Forældremyndighed og Samvær finder, at det er værdifuldt at understrege og styrke barnets perspektiv i lovgivningen ved i bestemmelsen om samvær mellem barn og forælder at fremhæve dette som barnets ret til samvær. Det er et vigtigt signal, at lovgivningen tager afsæt i barnets ret til samvær – en ret, som således går forud for forældrenes. Et sådant udgangspunkt indebærer også, at Danmark på dette punkt bringer sig på linie med lovgivningen i det øvrige Norden og kan være med til at imødegå den kritik, der er rejst fra FN's Børnekomité, hvor det om Danmark har været anført, at "forældres rettigheder ofte anses for at være vigtigere end barnets tarv". Endelig vil en sådan ordlyd også indebære, at der er overensstemmelse mellem udgangspunktet for den administrative praksis og reglerne i lovgivningen.

Udvalget har dog samtidigt fundet anledning til at præcisere, at det ved udformningen af en regel, der afspejler barnets ret til samvær, ikke er hensigten at un-